

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТІ

Зайцева Т.В.

Херсонська державна морська академія (Україна)

Вступ. В Херсонській державній морській академії в рамках впровадження компетентнісного підходу до підготовки майбутніх спеціалістів морської галузі використовується система дистанційного навчання, яка побудована на основі відкритої платформи Moodle. Одним із головних модулів системи є підтримка інтерактивних методів навчання, які в свою чергу слугують ефективним засобом вдосконалення навчального процесу в вищих навчальних закладах.

Загальна постановка задачі та її актуальність. Основою запровадження компетентнісного підходу у вищій освіті має бути Національна система кваліфікацій, зокрема її складові – Національна і галузеві рамки кваліфікацій. Компетентнісно-орієнтована професійна освіта - це об'єктивне явище в освіті, викликане до життя соціально-економічними, політико-освітніми і педагогічними передумовами. Ринок праці пред'являє до сучасного фахівця цілий пласт нових вимог, які мають тенденцію змінюватися та повинні бути враховані в програмах підготовки спеціалістів.

Аналітичний аналіз останніх змін на ринку праці показує, що ці нові вимоги не пов'язані жорстко з тією або іншою дисципліною, вони носять міжпредметний, а можна сказати універсальний характер. Їх формування вимагає як оновлення предметного змісту дисциплін, так і інших педагогічних технологій. В цьому напрямку і діє компетентнісний підхід до навчання, що дозволяє:

- погоджувати мету навчання, яку ставить педагог, з власними цілями студентів;
- розвантажити студентів за рахунок підвищення долі індивідуальної самоосвіти;
- підготувати студентів до необхідності постійної самоосвіти;
- забезпечити ринок праці конкурентоспроможними фахівцями.

В Херсонській державній морській академії продовжується дослідна експериментальна робота з інтеграції навчального процесу на основі компетентнісного підходу в державну освітню політику України. Одним із напрямків впровадження компетентнісного підходу до системи підготовки фахівців є створення та впровадження платформи дистанційної освіти для підтримки навчального процесу.

Проблемам та умовам організації та впровадження дистанційної форми навчання були присвячені наукові роботи деяких вітчизняних та закордонних дослідників: Бикова В.Ю. [1], Кухаренко В.М. [3], Морзе Н.В., Олійника В.В., Полат Є.С., Триуса Ю.В. [4] Кравцова Г.М. [2], Рибалко О.В. та ін.

Проблему компетентнісного підходу в освіті розглядали в своїх дослідженнях вітчизняні науковці: Биков В.Ю., Овчарук О.В., Кузьміна Н.В., Бондаревська Є.В. та інші.

Зробивши аналіз публікацій можна зазначити, що впровадження інтерактивних форм навчання потребує організаційної, дослідницької та методичної роботи по використанню сучасних стратегій та ресурсів дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Використання дистанційних платформ навчання дає можливість широкого використання в процесі навчання курсантів інтерактивних методів навчання. Інтерактивне навчання це форма організації пізнавальної діяльності, де спосіб пізнання здійснюється у формі спільної діяльності курсантів. Інтерактивні методи навчання найбільш відповідають особистісно-орієнтованому підходу, так як вони припускають колективне, навчання у співпраці.

Викладачеві тепер недостатньо бути просто компетентним в області своєї дисципліни, даючи теоретичні знання в аудиторії. необхідно дещо інакше підходити до сучасного навчального процесу. Педагог частіше виступає лише в ролі організатора процесу навчання, лідера групи, створюючи умови для ініціативи курсантів. Інтерактивне

навчання засноване на власному досвіді молоді, на їх прямій взаємодії в області набуття професійного досвіду. Всі учасники навчального процесу взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії інших і свою власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділової співпраці по вирішенню проблеми.

Для забезпечення інтерактивності пізнавального процесу слід створити комфортні умови навчання, при яких курсант буде відчувати свою успішність, інтелектуальну спроможність розв'язати проблему тим або іншим способом, все це і буде забезпечувати підвищення продуктивності процесу навчання. Тому б було помилкою не використовувати інтерактивні ресурси, які надає система управління контентом Moodle.

Навчальний процес з використанням інтерактивних об'єктів дистанційної платформи дасть можливість організувати навчальний процес таким чином, що практично всі учасники будуть втягнуті в активну пізнавальну діяльність, вони зможуть розуміти і рефлексувати з приводу того, що вони знають і думають. Особливість інтерактивних методів - це високий рівень взаємно спрямованої активності суб'єктів, взаємодії, емоційного, духовного єднання учасників.

В системі Moodle для підтримки інтерактивних форм навчання передбачена маса інструментів: вики, глосарій, блоги, форуми, завдання, семінари. При цьому процес навчання можна здійснювати як асинхронно (кожен курсант вивчає матеріал у власному темпі), так і в режимі реального часу, організовуючи онлайн лекції та семінари.

Широкі можливості для комунікації - одна з найсильніших сторін Moodle. У форумах можна проводити обговорення по групах, оцінювати повідомлення, прикріплювати до них файли будь-яких форматів. В особистих повідомленнях і коментарях - обговорити конкретну проблему окремо з викладачем, що зменшує психологічне навантаження та нівелює страх перед можливістю висловлення неправильного припущення. У чатах обговорення відбувається в режимі реального часу, участь можуть приймати будь-які учасники даного дистанційного курсу.

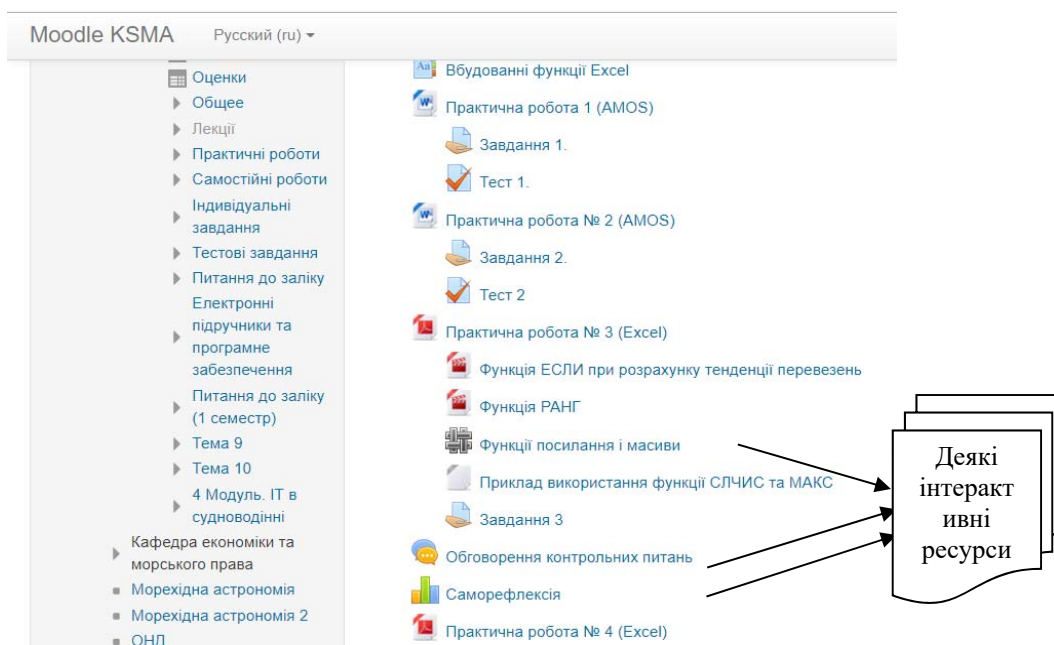

Рисунок 1. Дистанційна платформа навчання ХДМА

Moodle створює і зберігає портфолію кожного курсанта: всі здані ним роботи, оцінки та коментарі викладача, повідомлення в форумі. Дозволяє контролювати «відвідуваність» - активність курсантів, час їх навчальної роботи в мережі. Викладач оперативно може збирати статистику по курсантам: хто що скачав, які домашні завдання зробив, які оцінки з тестів отримав. Таким чином, зрозуміти, наскільки курсанти розібралися в темі, і з урахуванням цього запропонувати матеріал для подальшого руху по навчальним темам.

В інтерактивній формі можуть проводитися як практичні (семінарські) заняття, так і лекції. Серед останніх, наприклад, можуть бути виділені:

- Проблемна лекція. Викладач на початку і по ходу викладу навчального матеріалу створює проблемні ситуації і втягує курсантів в їх аналіз.
- Лекція-провокація. Після оголошення теми лекції викладач повідомляє, що в ній буде зроблено певну кількість помилок різного типу: змістовні, методичні, поведінкові та ін. Курсанти в кінці лекції повинні назвати помилки.
- Лекція «прес-конференція». Викладач просить курсантів протягом 2-3 хвилин поставити йому цікаве для кожного з них питання по оголошеній темі лекції. Далі викладач систематизує ці питання і починає читати лекцію, включаючи відповіді на поставлені запитання в її зміст.
- Лекція-діалог. Зміст подається через серію питань, на які курсанти повинні відповідати безпосередньо в ході лекції.

Висновки та напрямки подальших досліджень. Якщо проаналізувати перші результати впровадження дистанційно-аудиторної форми навчання з використанням інтерактивних форм роботи, то можна виділити наступні ефекти впровадження:

1. Інтерактивні методи навчання дозволяють інтенсифікувати процес розуміння, засвоєння і творчого застосування знань при вирішенні практичних завдань. Дана ефективність забезпечується за рахунок більш активного включення курсантів в процес не тільки отримання, але і безпосереднього використання знань. Якщо форми і методи інтерактивного навчання застосовуються регулярно, то в курсантів формуються продуктивні підходи до оволодіння інформацією, встановлюються відносини співробітництва викладачами та курсантами.

2. Інтерактивне навчання підвищує мотивацію і залучення курсантів в обговорення методів розв'язування проблем, що дає емоційний поштовх до подальшої пошукової активності, процес навчання стає більш осмисленим.

3. Інтерактивне навчання формує здатність мислити неординарно, по-своєму бачити проблемну ситуацію, пропонувати свої методи та шляхи її вирішення; обґрунтовувати свої позиції, розвиває такі риси, як уміння вислуховувати іншу точку зору, вміння співпрацювати, вступати в партнерське спілкування.

4. Інтерактивна діяльність є необхідною умовою для становлення та вдосконалення компетентностей через включення учасників освітнього процесу в осмислене переживання індивідуальної та колективної діяльності для накопичення досвіду.

В подальшому планується розширити набір інтерактивних ресурсів платформи Moodle для проведення навчальних дисциплін кафедри.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биков В.Ю. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення / В.Ю. Биков, В.В. Лапинський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2012. – №2. – С. 3-6.
2. Кравцов Г.М. Система моніторингу якості електронних інформаційних ресурсів вузу / Г.М.Кравцов // Інформаційні технології в освіті. - 2008. - № 2. - С. 42-46.
3. Кухаренко В.М. Системний підхід до змішаного навчання / В.М.Кухаренко // Інформаційні технології в освіті. - 2015. - № 24. - С. 53-67.
4. Триус Ю.В. Система електронного ВНЗ на базі MOODLE: Методичний посібник / Ю. В. Триус, І. В. Герасименко, В. М. Франчук // За ред. Ю. В. Триуса. – Черкаси. – 220 с.
5. Сайт дистанційного навчання ХДМА. Режим доступу до сайту: <http://www.dist.kma.ks.ua/>.